

Je zult misschien verrast zijn, of jezelf bevestigd zien, door het negatieve beeld dat ontstaat door te peilen naar het conservatisme van theater. Hoe ouderwets het is in vergelijking met andere kunsten (dans of video), of andere media (televisie, cinema, computer, internet). In feite geeft de verwijzing naar andere expressievormen en -media niet alleen de trend van hybridisering en monstrositeit weer – waarbij het theater de effecten van andere kunsten verplaatst naar zonderlinge en niet-reproduceerbare ‘theatermonsters’ – maar het geeft ook aan dat het eigenlijk de heteronomie van het theater is die hier op het spel staat. Net zoals bij dans bestaat de autonomie van het theater uit zijn heteronomie. Dit is het punt waar Rancières gedachtegoed rond de relatie tussen politiek en esthetiek tussenbeide komt: het theater is politiek voor zover het behoort tot een afzonderlijke sfeer; en toch is het ook politiek voor zover zijn betekenissen en uitdrukkingvormen, zijn manieren van doen geen opvallend verschil vertonen ten opzichte van de betekenissen, uitdrukkingvormen en manieren van doen van andere sferen. In het essay dat als addendum bij de enquête hoort, vraagt Paula Caspao zich dan ook af: ‘Gebeurt er iets in het theater dat elders niet kan gebeuren?’

In wat volgt presenteren we de stemmen

van een socioloog, theater- en danstheoreticus (*Rudi Laermans, KULeuven*), een programmator podiumkunsten (*Tom Bonte, Vooruit, Gent*), een criticus en festivalprogrammator (*Florian Malzacher, Steirischer Herbst, Graz*), een filosoof en podiumpublicist (*Paula Caspao, Lissabon/Parijs*), een filosoof en performer (*Katherina Zakravsky, Wenen*), en een all round kunstenaar (*Jan Fabre, Antwerpen*).

Laten we het debat over theater openen.

Wat willen we dat het theater is over vijftig jaar?

DENK JE DAT HET THEATER – ZOALS WE HET KENNEN – OVER VIJFTIG JAAR NOG ZAL BESTAAN? INDIEN JA, HOE ZAL HET ER DAN UITZIEN? INDIEN NEE, WAARDOOR ZAL HET DAN VERVANGEN ZIJN?

FM: Wel, het bestaat al 2500 jaar... dus de kaarten liggen voorsnog goed. Mensen zullen tijd en ruimte met elkaar delen binnen een artistieke ervaring. Soms zal er een duidelijke scheiding zijn tussen kunstenaars en publiek. Soms niet. Sommige delen van het theater zullen, duidelijker dan vandaag, overgenomen zijn door films, televisie en computerspelletjes.

KZ: Hopelijk niet. En indien ja, dan zal het in een museum zijn, of als een gearchiveerd simulacrum in een hologram.

WAT ZAL DE TREND ZIJN? ZAL ER EEN MEGA-TREND ZIJN, OF EEN AANTAL NAAST ELKAAR BESTAANDE TRENDS?

FM: Het theater bevindt zich dan of in een fase van expliciet politiek engagement, of gewoon in een fase waarin het bezig is om uit te dokteren hoe theater überhaupt politiek kan zijn...

KZ: De megatrend is de hybridisering van het leven en de media, en het vervagen van kennisproductie, performance en entertainment. De negentiende-eeuwse definitie van de kunsten als autonome disciplines zal volledig onbelangrijk zijn. Er zal een tegenreactie komen van megapurisme, waarschijnlijk een supersaai en superbeperkt intellectuaal theater: een soort van hypergeritualiseerd westers no-theater. Misschien in de vorm van een computerspelletje of een hologram.

TB: Toekomstige trends in het theater zijn onlosmakelijk verbonden met toekomstige maatschappelijke trends. Ik doe een poging om er enkele te raden. Zo zal de impact van commercie, technologie, ecologie en de beeldcultuur een grote invloed op het theater hebben. Er is dus niet één megatrend (ook al zal een niet-ingewijde dat misschien wel denken).

De gecommmercialiseerde samenleving is een realiteit die het gros van de podiumkunsten zal binnendringen op verschillende manieren. Het mainstream theater bulkt van eenduidigheid, *product placement*, *commercial breaks*. De dominantie van de beeldcultuur zal in dit theater zonder vragen geïmplementeerd worden. Misschien is deze vorm van theater zelf wel een product van die alomtegenwoordige beeldcultuur, vooral dan omdat het beeld niet bevraagd maar bevestigd wordt. De theaterkoppen zijn digitale tv- en internetkoppen